

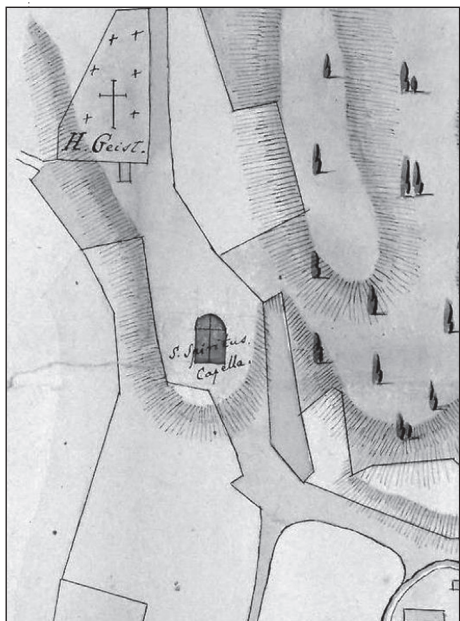
Još nekoliko riječi o eklezionimima

U tekstu objavljenomu u ovoj rubrici u prošlome broju *Hrvatskoga jezika* samo smo se površinski dotaknuli imena naselja čije je postanje motivirano eklezionimima, odnosno imenima svetaca zaštitnika župnih crkava. Uz brojne primjere koji imaju očitu, prozirnu motivaciju mnogo je primjera za koje je vrlo teško dokazati baš takvu

dinamiku i motivaciju imenovanja. Problem se, naime, pojavljuje kad u prostoru više ne možemo identificirati crkvu ili kapelicu koja je vjerojatno potaknula imenovanje kojega predjela ili čak naselja. Kad nam povijesne toponimijske potvrde daju za pravo posumnjati u postojanje takve crkve ili kapelice, možemo se još jedino nadati arheološkim ostacima. Tako toponim Ivanec neki istraživači povezuju s kapelom posvećenom svetomu Ivanu premda (zasad) nisu nađeni čvrsti dokazi koji bi stavili izvan sumnje sve druge razloge. Slično je i sa zagrebačkim Jakuševcem, koji je najvjerojatnije u srednjemu vijeku nosio ime Otok svetoga Jakova, kako je zabilježeno u povijesnim vrelima. Na vrhu Petrove gore arheolozi su pronašli ostatke pavlinskoga samostana posvećenoga svetomu Petru. Riječ je o samostanu svetoga Petra na Zlatu osnovanom početkom 14. stoljeća.

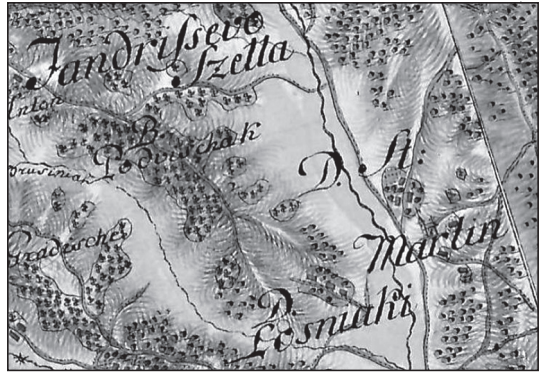
Općenito su u srednjovjekovnim povijesnim vrelima najčešći (ili najpopularniji) zaštitnici (patroni) crkava bili evanđelisti (Matej, Marko, Luka i Ivan) te „svetci vojnici”, među kojima su se u hrvatskim zemljama najviše štovali Martin

i Juraj. U posljednjemu smo se pregledu bavili samo imenima naselja (ojkonimima), a u ovome ćemo tekstu više pozornosti posvetiti mikrotoponimima (neki onomastičari upotrebljavaju i naziv *anojkonimi*). Najprije ćemo iznijeti nekoliko primjera imenovanja određenih predjela po svetome Martinu. Kako je sveti Martin zaštitnik vinara i vinove loze, crkve posvećene tomu patronu često se nalaze u blizini vinograda. Primjerice, u blizini Voćina zabilježen je toponim Martinac, a uz njega i hidronim Martin potok.

1. slika: Sveti Duh (Planum Lib. Reg. Civitatis Zagradiensis 1847.)

Kod Martinovca Orehovičkoga nalazi se Martinec-potok. Slijede Martinčec i Martinčev breg u Rasinji, šuma Martinička kod Kupinca te rt i uvala Martinovica na Braču. U samome središtu naselja Martinac kod Bjelovara oko srednjovjekovne crkve svetoga Martina kod Velemerića te na brdu Martinščaku također su nekoć zacijelo bili vinogradi. Pod Susedgradom nalazi se kapela posvećena svetomu Martinu. Kapelica je podignuta na ulazu u malu pećinu u kojoj je, prema srednjovjekovnoj zagrebačkoj legendi, sveti Martin zastao na putu prema zapadu. Iznad spomenute pećine u srednjemu i ranome novom vijeku također su se nalazili vinogradi (Ober s. Martina).

2. slika: Sveti Martin pod Okićem (Vojna izmjera 18. st.)

Sveti Juraj je, uz Blaženu Djevicu Mariju i svetoga Martina, vrlo vjerojatno titular najvećega dijela srednjovjekovnih crkava. Uz dobro nam poznate ojkonime Sveti Đurđ, Đurmanec, Jurjevčani, Đurđić, Đurđevac i mnoge druge mogući su eklezionimi i Đurin potok, Pod Svetim Đurom... Zagrebačka Jurjevska ulica ime je dobila po crkvi posvećenoj svetomu Jurju na početku ulice, a u povijesnim se vrelima spominje već od XIV. stoljeća.